

WAAR CHRISTENDOM

3 oktober 1958

Goedenavond, vrienden.

Aan het begin van de avond moeten wij u er op wijzen, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Verder wil ik u er aan herinneren dat het de volgende week "vraagavond" is. Zoals u weet, stellen wij er prijs op, dat de vragen zoveel mogelijk schriftelijk ingediend worden. Mijn onderwerp voor hedenavond heb ik genoemd: "WAAR CHRISTENDOM".

Enkele leden hebben gevraagd: waarom is men met het Christendom begonnen? Er zou toch ook over de oude godsdiensten gesproken worden, zoals van de Sumeriërs, enz.? Het Christendom is eigenlijk een synthese geworden van vele oude godsdiensten en van vele oude godsdienstige gebruiken. Willen wij de ware inhoud van het Christendom juist gaan schatten, dan moeten wij terug gaan naar Jezus' dagen en naar Jezus' eigen leerstellingen. Deze leerstellingen behelzen verschillende punten, die voor ons zeer belangrijk zijn.

Vele malen hebt u die verwijzing gehoord naar het Koninkrijk Gods, dat in u is; u hebt ongetwijfeld ook vaak gehoord, dat naastenliefde een noodzaak is, dat goede werken een noodzaak zijn, enz. Deze stellingen zijn grotendeels "nieuw", dit betekent dan nieuw voor de massa. In de geheime scholen was een dergelijke erkenning reeds eerder gekomen. Wij moeten Jezus dan ook - en ik hoop, dat u mij mijn ketterijen in deze dan ook wilt vergeven, maar het gaat ons hier om de waarheid, niet om een bepaald geloof - in de eerste plaats zien als een ingewijde, die tot op dat ogenblik zorgvuldig verborgen inwijdingsgeheimen in eenvoudige vorm aan de massa heeft gegeven. Hij is een grote geestelijke kracht. Mijnentwege kunt u zeggen, dat Hij Gods Zoon is, want, ook dat is in zekere zin onloochenbaar. Wat Hij echter gebracht heeft, is niet geweest een oorspronkelijke leer. Het is een onthulling geweest van iets, wat tot op dat ogenblik verborgen bleef.

Wij kunnen hiervoor in de eerste plaats Jezus Zelf citeren: - het staat niet in de evangeliën - Hij zegt uitdrukkelijk in het huis van Nicodemus tijdens de maaltijd: "Wat Ik u openbaar is de waarheid der eeuwen, die de Vader heeft gegrift op deze wereld." Hij zegt dus niet: "Ik kom u Mijn waarheid brengen". Hij zegt: "Ik breng u de waarheid, die op deze wereld reeds bestaat". Daarnaast zien wij ook, dat Jezus een zekere claim legt op het verleden. "Want zo zeg Ik u: vóór Abraham was Ik". De mensheid heeft dit willen zien als: "was Ik in de Vader", maar zou het dan nodig zijn geweest dat Hij Abraham heeft aangehaald? Klaarblijkelijk bedoelt Jezus, dat Hij op en met deze wereld was vóór Abraham.

Al die feiten samen brengen ons tot een visie, die onze Orde ook heeft op het Christendom, namelijk: de eenheid, die in de kosmos bestaat en de kosmische wetten, waren reeds in het verre verleden bekend. Het is niet zonder enige reden, dat grote overeenkomsten worden gevonden van wetgevingen bv. van Hammurabi en de Tien Geboden. Dat bepaalde wetten van , maar ook van Babylon wederom met die Tien Geboden overeenstemmen. De uiterlijke weg is vastgelegd in wetten, die praktisch overal een gelijke inhoud hebben. In hun duiding worden zij aangepast aan een maatschappij, waarin die wetten nu eenmaal beleefd moeten worden. Jezus gaat van het standpunt uit, dat de Goddelijke wet niet onderdanig mag zijn aan sociale omstandigheden, aan bepaalde regeringsvormen, of bepaalde volksgebruiken. Hij stelt dan ook uitdrukkelijk: "Ik breng u het einde van het Oud Verbond". Het Oud Verbond is o.a. gesymboliseerd in de Tien Geboden. Wanneer Hij dit uitdrukkelijk stelt, dan geeft Hij hiermede voor de gehele wereld te kennen: "Mijn leven en Mijn werken zijn de openbaring van achtergronden zo groot en zó belangrijk, dat elke tot nu bestaande wet, zoals gij, mensen, die hebt gekend, daarbij in het niet valt".

Tegenover zijn leerlingen, die Hij in verschillende groepen onderricht, o.a. de groep der 40 en de z.g. groep der twaalf, vinden wij dan ook uitleggingen uit Zijn eigen mond, die gedeeltelijk verworpen werden. Zij behoren tot niet aanvaarde evangeliën en ten dele nooit zijn opgetekend.

Daarbij is o.a. deze interessant: "Want Ik zeg u: zo gij de hemel in uzelve scheidt, zo scheidt gij uzelve de hel. Want al deze dingen zijn niet uit God, maar uit de mens geboren". Dat is tamelijk schokkend in een tijd, dat hemel en hel in het Ctendom zo'n grote rol spelen. Overgezet in de termen van een moderne wereld betekent het: "Wanneer gijzelf de juiste levenshouding hebt, dan zult gij uw hemel vinden, onverschillig waar, of in welke sfeer. Het is uw eigen instelling, de harmonie, die u bereikt met het kosmische, die belangrijk is. Dat alleen bepaalt geluk, terwijl disharmonie te allen tijde ongeluk, hel, of verdoeming betekent."

Daarmee breekt Jezus ook zeer sterk de bestaande concepten van de massa. Niet echter van de ingewijden. In Egypte was een priesterkoning, die later Amenubis werd genoemd.

Deze Amenubis of de Grote Profeet, heeft verkondigd, kort voordat de twee rijken één werden: "De demonen, die de mens verscheuren, worden uit hem geboren. De krachten van de engelen, die hem steunen, leven in zijn eigen hart. Geen wereld en geen rechter bestaat er buiten de mens". Hij gebruikt dit argument dan om te tonen, hoe de priester via de weg van meditatie en uittreding uiteindelijk tot de inwijding kan komen. Maar hij stelt het dan toch maar. Jezus maakt dit aan de wereld openlijk duidelijk in vergelijkingen. "Het gaat erom, wat je zelf bent. Er is geen noodlot. Er is zelfs geen toornende en wrede God. Ieder krijgt de mogelijkheid, die hij verlangt. Wanneer echter de mens de harmonie met God, dus Gods gaven, niet aanvaardt, wordt het een andere kwestie."

Een heer had zijn gasten genodigd, maar zij kwamen niet en verontschuldigde zich. Toen kwamen de bedelaars. Degenen, die zich netjes hadden aangekleed gaf hij het beste feestmaal van hun leven. Maar degenen, die zich zonder eerbied voor hem gedroegen, dus probeerden te profiteren van de Goddelijke gaven in de Schepping, zonder daar iets tegenover te stellen, liet hij door zijn dienaren werpen in de buitenste duisternis. Jezus bedoelt hiermede niet, dat je door God eenvoudig wordt opgegrepen, zoals dat misschien vroeger bij een razzia gebeurde en ergens in een gevangenis gegooid, of in een rijk van duisternis. De mens, die vijandig is, en die God niet kan aanvaarden, omdat hij niet alles gedaan heeft om die God voor zichzelf aanvaardbaar te maken, gaat ten onder. Want je kunt dan jezelf er niet toe brengen in je hele armzaligheid God te accepteren als de kracht van je leven. Je zou Hem hoogstens willen zien als iemand, van wie je zou kunnen bedelen, of met wie je een handel kunt drijven.

Dit concept, dat in de oude godsdiensten nogal erg op de voorgrond kwam, o.a. bij het offeren, drukt Jezus de kop in. God is niet om te kopen, van God kun je niet bedelen, want God geeft in grote rijkdom en je hebt te aanvaarden. Zoals u merkt, worden deze theorieën nog wel eens in het Christendom gebruikt, maar de praktijk heeft men al lang vergeten. Jezus vat in zijn inwijdingsleer de Oudheid samen. De moderne tijd daarentegen heeft de Oudheid weer belangrijker gemaakt dan Jezus' leer. Er zijn veel Christelijke kerken, die zich meer baseren op de Tien Geboden, die een toornige en wraakzuchtige God gaf aan Mozes, dan dat zij zich willen overgeven aan de leer van liefde, bereiking en harmonie, die Jezus brengt.

Hoe denkt Jezus zelf over deze zaken? Hij zegt tegen de kleine groep van zijn leerlingen: "Indien gij aanvaardt met geheel uw wezen, zonder voorbehoud, zo is de Vader in u en is zijn kracht de uwe. Doch indien gij Hem verwerpt, zeggende: zie, hier sta ik, schenk mij slechts dat, wat ik wens, zo zult gij teleurgesteld zijn door uw eigen wensen, die ten verdere voeren en uw onvermogen blijkt uit uw ongelof aan de Vader". Een zeer logisch standpunt. De ingewijde leert, door juist de wereld los te laten en zijn hele realiteit tijdelijk te verwaarlozen, dat hij kan komen tot de bereiking van het hogere. De inwijdingsmanoeuvre, waarbij uittreding wordt bereikt, is een absoluut afscheid zelfs van de wereld. Het wordt de eerste malen door een doodsymboliek vergezeld. Dat bestaat niet zo maar. De mens moet zijn werkelijkheid, zijn realiteit, zijn belangrijkheid in eigen wereld achterlaten, wil hij kunnen komen tot Goddelijke gaven.

Dat houdt dus ook in, dat die mens heel veel van hetgeen hij nu belangrijk acht, achter moet laten om het oude Christendom terug te vinden. Dan zegt Jezus ons, dat de Vader rechtvaardig is en dat Zijn wet Zijn genade is. Hij zegt het in een lezing tot de 40, kort voor de bijeenkomst op de berg, de Bergrede. Hij brengt dit naar voren om hen duidelijk te maken, dat Gods rechtvaardigheid de wetten inhoudt, waaruit het leven bestaat. Het leven is niet zo maar willekeurig geschapen. Neen, God heeft Zijn wetten gesteld en eerst toen die wetten er waren, heeft Hij a.h.w. het leven losgelaten. Het leven kan binnen die Goddelijke wetten alles bereiken,

wat het wil, alles, wat binnen God mogelijk is. Hij probeert het zijn leerlingen steeds weer duidelijk te maken en hamert er steeds maar op. "Het is noodzakelijk, dat gij de wil des Vaders aanvaardt als de Uwe". Hierbij valt de hopeloosheid van menige andere geloofsvorm weg. Het ware Christendom kent geen hopeloosheid, zelfs geen bedroefdheid. Want, wat je ook verliest in de wereld, wat er ook gebeurt, het zal altijd in overeenstemming met Gods wil zijn. Indien wij Gods wil als de onze aanvaardden, kunnen wij alles vreugdig ondergaan.

In de oude tijd heeft men gebruik gemaakt van twee Goden. Zelfs Jezus ontkomt er niet aan in zijn gelijkenissen dit tweegodendom aan te halen. Ook Hij spreekt over de Vorst der Duisternis, die rondgaat als een leeuw, briesende, zoekende, wie hij zal verslinden. Maar de Vorst der Duisternis, waarover Jezus spreekt, leeft in de mens. Hij is niet de machtige demon, die in een voortdurend duel met de scheppende God gewikkeld is. In de oude tijd was het anders. Daar vinden wij bv. Ahriman de Vorst van lijden en duisternis, de grote opstandeling, die een tegenwicht is van de God van Licht,. Wij vinden het in praktisch elke kerk, in elk geloof, steeds weerspiegeld. Het ware Christendom kent deze tegenstelling niet. Er is slechts één God. Wanneer wij dan die Tien Geboden aan willen halen, dan zullen wij ook moeten zeggen: "Gij zult geen valse Goden voor Mijn aangezicht zetten, ook geen machtige duivelen, ook geen engelen, of heiligen. Zelfs geen Jezus van Nazareth".

Zij, die zich beroepen op deze wetten, vergeten vaak hun inhoud. Een waar Christendom is een ééngodendom in de ware zin des woords. Johannes geeft hierover een samenvatting aangaande de leringen, van zijn Meester ontvangen. Daarbij zegt hij: "Uit de Vader zijn alle dingen voortgekomen en in Zijn wil zijn alle dingen geschapen. Zo is er geen tegenstelling en geen strijd, dan in hen, die de Vader niet erkennen, want in Hem is alles harmonie en heerlijkheid". Een duidelijk woord. Wanneer er kwaad is, dan leeft het in u, nergens anders. Wanneer er macht is, dan is die macht van God, maar zij is in u en kan vanuit u werkzaam worden.

Dan is verder dit ware Christendom een Christendom, dat de Christusgeest niet ziet als het wezen van een mens, of van een God desnoods, maar als een kracht, die werkzaam is in allen. Onder de geschriften van de kerkvaders vinden wij verschillende verklaringen hierover, waarbij een der latere, als ketterse richting verworpen, stelt: "Indien wij zijn als Jezus en onze Meester volgen, dan zal de Christusgeest over ons vaardig worden". De intensiteit van de Christusgeest is iets, wat voor alle mensen bestemd is. Wij moeten daarvoor een bepaalde weg volgen en een bepaalde wijze van leven. Het leuke is, dat dit alles bevestigd wordt. Laat ons niet vergeten, dat Jezus zijn volgelingen wonderen hebben gedaan. Zij hebben zieken genezen, zij hebben soms mensen uit de dood gewekt. Dat zij magiërs ten val hebben gebracht. En dit alles zonder werkelijke magische scholing in de toenmaals gangbare zin van het woord. Zij geloofden, zij waren één. En de kracht van het Goddelijke stuwde hen voort en deed hen volbrengen.

Een interessant punt hierbij is dan weer de verklaring, die hiervoor wordt gegeven. Ik vat hier samen uit verschillende leringen, die Jezus heeft gegeven, of gesprekken, daar komt het eigenlijk eerder op neer. "Alles is in de Schepper vereend. De Vader leeft in alle dingen en in alle dingen gelijkelijk. Zo is het onze taak de Vader te herkennen in alle dingen. Indien wij de Vader aanvaardden, aanvaardden wij Zijn Schepping met alles, wat erin bestaat." Wanneer wij van dit standpunt uitgaan, dan hoeven wij niet meer van naastenliefde te spreken. Dan hebben wij geen enkele term nodig, want wij leven uit God, wij zoeken naar God en wij vinden God overal. Ons eigen wezen kan een voortdurend beroep doen op al, wat er in de Schepping bestaat.

Jezus vertelt enkele malen aan Zijn leerlingen, soms ook in gelijkenissen "aan den volke", dat er engelen zijn, d.w.z. geestelijke krachten Gods. In de evangeliën wordt dat vooral kenbaar gemaakt bij de geboorte van Jezus, maar daarnaast zijn er vele overleveringen, die ons toch aantonen, dat ook in Jezus' tijd de kracht der engelen als zeer zeker werd geschat. Deze engelen zijn evenzeer deel van God, zoals wij zelf. Wij zijn aan hen gelijk. Alleen, soms maakt men een vergissing. Men zegt: "Maar dan zijn wij ook aan God gelijk". Dat is niet waar. Wij zijn gelijk aan een deel van God. Een deel Gods is gelijk aan ons wezen. Wij zijn opgenomen in het totaal van het Goddelijk bestel.

In dat Goddelijk bestel is er de wet van eenklank, of van harmonie, de meest belangrijke geworden. In het Christendom gaat het erom deze eenheid te bereiken. Het vreemde is, dat geen vaste voorschriften worden gegeven voor de middelen, alleen suggesties. Wanneer Jezus

zegt, dat men de doden moet begraven, de zieken bezoeken en de gevangen bevrijden, de hongerigen spijzen en de naakten kleden, dan doet Hij dit niet in de zin van: "Dat is nu eens een verdienstelijke daad voor u". Neen. "Dit is uw plicht, indien gij de eenheid met de Vader beseft. Dit is het Koninkrijk Gods, de geheimzinnige band, die het totaal van de Schepping te allen tijde volledig verbindt met zijn Schepper."

Het ware Christendom kent verder iets, wat de moderne Christenheid helemaal niet meer kent, namelijk een ontzegging van het oordeel. Zelfs in de evangeliën staat geschreven: "Zo zeg Ik u, oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld worde". Aan een klein groepje van leerlingen, vertelt Jezus een keer: " Zo gij oordeelt, oordeelt gij over datgene, wat gij erkent in uzelf, zowel als dat, wat buiten u bestaat. Indien gij vervloekt, vervloekt gij niet slechts datgene, wat buiten u staat, maar al hetgeen, wat in u is en wat daaraan beantwoordt. Zo, wees voorzichtig en oordeelt niet, noch vervloekt, maar zegent, waar gij oprecht in zegening spreken kunt. Want in de zegening zult gij ervaren de band, die de Vader legt tussen allen, die uit Hem geboren zijn." Jezus gaat er op uit: "Je mag niet oordelen. Het is je taak niet om te oordelen. Wanneer je wilt leren aan anderen, dan is dat goed. Het wordt geaccepteerd. Gaat en onderwijst alle volkeren, maar ook zo zeg Ik u niet: dwingt hen in te gaan". Dat is iets, wat zij er later maar bij weg hebben gelaten. Dat was gemakkelijker. Het ware Christendom is een kosmische leer, een leerstelling, die zo ver gaat, dat zij elk toekomstig religieus, of esoterisch concept in zich bevat. Het is daarom, dat wij het Christendom belangrijk mogen noemen. Als het ware de primus inter pares. "De eerste onder zijn gelijken."

Thans wil ik trachten u iets aan te tonen, tussen de banden, die er bestaan bij dit ware Christendom en richtingen, van de moderne tijd zowel als van het verleden.

"Oordeel niet." Er zijn ook thans groepen, die zich van oordelen onthouden. Zij worden niet zeer geacht. Zij komen bv. voor in Indië. Groepen, die niet aanvallen, maar slechts doen, wat recht is. De volgelingen van Gandhi hebben bewezen, dat ook hiermede een grote macht bereikt kan worden. Maar het is de macht van de beheersing en de onthouding, niet van de haat, of van het geweld. In de Oudheid heeft er een grote tijd een priesterorde bestaan die zich uitbreidde over het gehele gebied, waar de Kelten geweest zijn. De Keltische invloeden zijn ver geweest, zij hebben praktisch het hele Middellandse Zeegebied beroerd, tot in Rusland, Klein-Azië en ook in deze omgeving. Deze priesterorde, een later in de druïdenorden opgenomen groepering, had als stelregel: "Gij zult nimmer oordelen, noch een oordeel spreken ten bate van anderen. Doch indien er schuld is, zo zult gij deze op u nemen, opdat de vrede bewaard blijve". Later is dit overgegaan in sympathische magie. Maar deze stelling werd beleefd.

De Canii, een soort bedelmonnikenorde in het oude Rome, had de volgende stelregel: "Bezit niet en begeer niet. Aanvaard, wat u geschonken wordt, denkend over de Schepping, niet over de Goden. Denkend over de Schepping. Aanvaard de Schepping in uzelf, want dit is het geluk". Er is een zekere variatie gekomen in de termen, die gebruikt werden. Maar ook hier: het niet oordelen. Deze "honden" gaan door de straten heen, verplegen de zieken, helpen de gevangenen, zij begraven de doden. Zij zijn filosofen en biechtvaders tegelijk. Zij dineren rustig in de huizen van de rijken, of slapen ergens langs de wegen, ongestoord door de volksmassa, die zich rond hen beweegt. Deze filosofen en denkers brengen ook deze zelfde Christelijke stelregels in de praktijk.

Er was een groepering, die met de Albigenen gelieerd was. In deze groep gold de volgende stelregel: "Aanvaard al hetgene, wat God u heeft gegeven. Oordeel niet en verwerp niet". Daarbij hoort ook oorspronkelijk: "..... en strijdt niet, doch ondergaat Zijn wil". Het weglaten van dit laatste heeft de grote strijd in Frankrijk doen ontbranden, waardoor de Albigenen grotendeels zijn uitgeroeid. Toch leven hun stellingen op vele plaatsen nog voort.

De Quakers van de moderne tijd oordelen niet, zij werken. Zij aanvaardden Gods Schepping, niet in de menselijke vorm, maar zoveel mogelijk in de natuurlijke vorm. Het geweld staat hen verre. Zij zijn de Apostelen van de Vrede en de geheimzinnige helpers van een ieder, die behoefte aan hulp heeft, waarbij zij zelfs niet oordelen, of al, of niet, verdienste recht geeft op hulp. Het is behoefte, die bepaalt. Niet verdienste, of mogelijke ontwikkeling. In al deze richtingen komt ditzelfde tot uiting. Het is Jezus' concept van "God in alle dingen". Beleefd door de mensen van vele tijden.

Wat moeten wij dan denken van de macht, die in het Koninkrijk Gods is gelegen? Ik wil niet zo ver terug gaan als Atlantis. Seti-Ra in Egypte geeft een zeer eigenaardige voorstelling. Ik moet hierbij opmerken, dat dit zoveel eigenaardiger is, omdat hij een vorstenzoon is, maar niet de oudste zoon en erfgenaam zijnde, tot de priesterkaste wordt gezonden. Hij leert nu het volgende. In het vergeten van het Ik betreedt de geest een rijke wereld, waarin alle schatten hem behoren; indien hij deze schatten kan nemen, beheerst hij de wereld en alle werelden van de geest. Is dat eigenlijk niet hetzelfde als het Koninkrijk Gods? Wat is het verschil? Is dit eigenlijk niet hetzelfde als het geloof, dat wonderen doet? Maar niet alleen Seti-Ra.

De inwijdingsdiensten van Neptunus, de inwijdingsdiensten van Dionysius, kennen allen een soortgelijke inhoud bij hun leerstellingen. "Door één te zijn met de natuur als zodanig". In de tempel van Neptunus krijgt het een enigszins andere betekenis: "met onze sfeer - enigszins een beperking - dan zal uit deze eenheid de kracht, het vermogen en het leven geboren worden, dat de mens maakt tot heerser over alle dingen". Dat komt ook op hetzelfde neer.

Vandaag aan de dag zijn er esoterische groepen, die u leren, dat u uzelf moet kennen, dat u uzelf moet brengen tot een passen in de kosmos. Een zoeken naar harmonie dus. En daarnaast leren zij, ofschoon zij het niet opleggen, dat men geloven moet, dat degene, die deze eenheid bereikt, de uitvoerende kracht van het Goddelijke, het innerlijk machtwoord bij zich draagt. En krachtens dit machtwoord alles kan verrichten, wat noodzakelijk is.

Weer elders leert men u, dat door de ontwikkeling van de harmonie met de kosmische kracht de mens lichamelijk omgevormd wordt, zijn geestelijke organen openbloeien en hij in staat is - ik citeer hier even letterlijk uit een geschrift hierover - "ook al zal zouden er 100 ruiters op hem afstormen, hen terug te werpen en te verblinden met een straal van kracht door zijn wil geboren." "Al zou een vallei vol doden liggen, zo zou hij, erkennende de wil van de kosmos, Algeest, deze tot leven wekken met één enkel woord zijner lippen. Geen kracht zal hem binden, vrij als de vogel zal hij vliegen over de werelden en, indien het nodig is, zijn taak te volbrengen, en ze aanvaardt, zal hij het drievoudig, ja, het viervoudig van gestalte op deze wereld, zijn werking kunnen volbrengen." Dat staat er niet voor niets. Het is niet alleen een geloofssysteem, het is een esoterische richting, die inderdaad resultaten levert. Levitatie wordt vandaag aan de dag ook nog door hen bereikt. Evenzeer als het verdubbelen van het Ik door een astraal beeld van zichzelf uit te zenden, dat tijdelijk of voor langere tijd ver van het lichaam werkzaam en doende zal zijn.

Ik spreek nu nog niet eens over hen, die, zoals in de boeken staat, "niet sterven zullen, tenzij het hun wens is te sterven en de gebondenheid - de stofwereld - te verlaten." Want wiens kracht vervuld is van de ware geest, is onschendbaar voor alle krachten van de natuur en alle krachten, die in tijd of ruimte geborgen zijn. Dat vertelt men ons niet voor niets. En het is nog niet zo lang geleden, dat Nederland in oproer kwam, omdat er een mens durfde te zeggen: "Indien gij gelooft, zo zult gij genezen". Er zijn op het ogenblik hele richtingen, die zich baseren op dit aspect van het Christendom, waarbij het geloof, dus de kosmische aanvaarding, de genezende en helende kracht is boven al het andere uit. Wij weten, dat de mensen niet in staat zijn om tot zo'n overgave te komen op het ogenblik, dat het dus voor velen riskant is om zich hier alleen toe te wenden, zij het dan, dat zij eerst een scholing door maken.

Daarnaast bestaat ook dit, heden ten dage in uw 20ste eeuw: "Alles, wat Jezus leert, omspannt de tijden. Het ware Christendom kan worden teruggevonden in elke religie en in elk geloof. Want het is niet een reeks van geloofsartikelen: het is een wijze van leven". Het ware Christendom is niet in de eerste plaats een reeks van leerstellingen, een bepaalde wetmatigheid: het is een innerlijke aanvaarding van God met alle gevolgen van dien. Wanneer men dit beseft, zal men dit Christendom misschien met andere ogen willen bezien. Wat deert het u, of er misschien priesters zijn, die misschien verkeerde dingen doen? Wat deert het u, of zij, die zich godsdienstleraren, of predikers noemen, soms in hun opgeblazenheid zichzelf boven God schijnen te stellen. Dit kan aan het ware Christendom niets veranderen! De uiterlijkheid van een kerk, of die nu van pronk en praal vervuld is, of dat hij kaal en nuchter is, kan geen verschil maken. Het kan geen verschil maken, of u gedoopt bent of niet, of u hoort bij een kerkgenootschap of niet, of men u heiden noemt, of een wijze, want: wie leeft in het besef van de kosmische krachten, is Christen, zoals Jezus getracht heeft de mensen te leren Christenen te zijn. Dit betekent: dragers van de Christusgeest, de bewuste uitdrukking van eenheid met het

Goddelijke, die neerdaalt op een ieder en in zijn streven erin slaagt zichzelf te vergeten en God te zoeken in alle dingen.

Wanneer ik u dit nu allemaal heb voorgelegd, dan zult u misschien aan de ene kant zeggen: "Wat een preek!" Als u erover nadenkt, zult u misschien aan de andere kant begrijpen, dat het Christendom, althans voorlopig, het A en het Z is van alle bestaande geloofsvormen. De gebruiken van de Ouden, hun vuuroffers, zowel als slemppartijen, hun voor het heden waanzinnige seksuele gebruiken, zijn uiteindelijk niets anders dan een bepaalde vorm, waarin de mens zocht naar praktijk van hetzelfde, wat Jezus heeft geleerd. Van de primitiefste mens af, die de Goden aanriep, bij het geluid van de primitieve trommel en die meende in het gestamel van bezetenen, of mediums, de stem van zijn onmiddellijke God en Beschermmer te horen, tot de filosoof van heden, die zelfs geen God meer kan herkennen, alleen maar: een bestaan. Het is altijd maar zoeken, zoeken, zoeken naar die innerlijke vervulling van eenheid, die ons in het Christendom van deze fase van het bestaan zojuist werd getekend.

Een volgende keer zullen wij ons gaan wenden naar de wat oudere aspecten van geloof en geloofsvormen. Ik moet u duidelijk gaan maken, hoe het mogelijk is, dat Mohammeds leer juist dan ontstaat, wanneer zij ontstaat en waarom zij juist deze en geen andere inhoud heeft.

Ik moet u duidelijk maken, hoe het Boeddhisme gegroeid is door vele eeuwen heen, lang voordat de Gautama Boeddha, de prins Siddharta, uitging en zocht naar de waarheid, die hij mocht vinden. Al deze dingen zijn gegroeid door de eeuwen. Al deze dingen leven vandaag voort, misschien uitgebeeld in andere vormen en met andere woorden, maar even waar als in den beginne, omdat één ding onveranderlijk is: de Schepper Zelf en de kracht, waaruit de mens leeft. Zolang deze dingen gelijk blijven, zal de mens zijn Schepper altijd kunnen vinden vanuit het leven, indien hij zichzelf als beperking vergeet en de groot kosmische krachten rond hem aanvaardt.

Ik hoop, vrienden, dat ik u vandaag niet verveeld heb met dit betoog. Ik ga nu het woord geven aan een tweede spreker, die met u een eigen onderwerp zal behandelen.
Goedenavond.

HET LEVEN EN DE KUNST IN DE IJSTIJD

Goedenavond, vrienden.

Noemt u even de titel van uw onderwerp, dan voeg ik de rest erbij.

Reactie: "HET LEVEN EN DE KUNST IN DE IJSTIJD"

Antwoord: In de moderne tijd komt dat trouwens weer terug, zoals u misschien ontdekt hebt, want je krijgt tegenwoordig al artistiek beschilderde ijskasten.

Het leven in de ijstijd is een leven geweest, dat ontzettend veel volkeren tot trekkers heeft gemaakt. De verandering van het klimaat, de verandering ook van de mogelijkheden tot bestaan, dwong de mensen veel verder naar het zuiden te gaan. Zoals u tegenwoordig nog een trek kunt zien in winter en zomer, waarbij, wanneer de zomer komt, de wintergasten u verlaten om naar het noorden toe te gaan en vanuit het zuiden weer de zomergasten komen, zo ging het met de mensen in die dagen. Wanneer de kou te groot wordt, wanneer de ijsvlakten steeds verder hun tongen uitsteken naar de bewoonde wereld, dan moet de mens vluchten.

Dat betekent, dat in die vlucht twee dingen voor hem belangrijk zijn. Hij moet zich kunnen voeden en hij kan niet meer betrouwen op de gewone dingen als landbouw. Hij leeft van wilde vruchten en het wild, dat hem toevallig als slachtoffer valt. Juist in die koude periode zijn veel van de soorten, die overvloedig vlees gaven, al een beetje uitgestorven, ofwel zo wild en woest geworden, dat men er niets mee doen kan. Beweging en voortdurend trekken is de noodzaak, die de ijstijdmens voortdurend voortjaagt. Hij kan niet lang ter plaatse blijven. Achter hem komt de koude, rond hem zijn vijandige stammen en volkeren, het wild vlucht verder, hij zoekt naar een plaats, of vallei, waar hij zich vestigen kan.

Zo is het duidelijk, dat, wat de kunst in de ijstijd in de eerste plaats beweegt, vanuit kunstzinnig oogpunt, de beweging is. Het gaat niet zozeer om het portret, de directe uitbeelding, die wij later zien, als wel om de vliedende lijn, waarin het oog de voorstellingen herkent.

Wanneer u zich de moeite getroost om eens te kijken naar de afbeeldingen, die nog over zijn gebleven uit die tijd, dan zal het u opvallen, dat de lijn van de beweging zo mooi is weergegeven. Hoe elk diertje, dat in die periode getekend is, elke schetsmatige mens, een zuivere silhouet weergeeft - de details zijn meestal erg verwrongen of onvolledig - en hoe de beweging ervan volkomen juist wordt uitgedrukt. De kunstenaar geeft juist deze gelegenheid om zijn object te zien.

Daarnaast is de jacht erg belangrijk. Zó belangrijk, dat alle religieuze gedachtegangen in de eerste plaats gericht zijn op het verwerven van voldoende voedsel, wat wild betekent.

Wild betekent: dieren. Zo komt men er al heel snel toe om de dieren als het ware deel te maken van een religieuze ritus. Men boetseert beelden, waarover men dan vaak magisch werkt; men jaagt symbolisch op deze dieren in de beslotenheid vaak van een grot en in deze jacht tracht men dan de geest van die dieren a.h.w. te kwetsen, zodat zij gemakkelijk gevonden kunnen worden en de jachtbuit erg groot zal zijn. Daar komt het symbolische beeld vanzelf op de voorgrond. De stam heeft net de gelegenheid gehad om een grote kudde bizons te zien, of een grote kudde oerossen. Nu gaat men uit op de jacht. De kunstenaar bezweert nog eens extra door een schetsmatige tekening te maken van het dier. Later vult hij deze vaak aan.

Die tekeningen worden zó vaak gemaakt - vaak roettekeningen, een mengsel van vet en roet, waarmee getekend wordt, soms ook plantaardige stoffen - dat men zelfs in de gangen, die men passeert, wanneer men toch nog een ogenblik moet wachten op het een en ander, zo'n schets vervaardigt.

Wanneer u zich dan afvraagt waarom? Omdat het beeld a.h.w. een deel van de ziel betekent. Het is tegenwoordig nog een oud geloof. Als je tegenwoordig bij de Arabieren komt en je zegt: "Mag ik een foto van u nemen?" dan zijn er een heleboel die "neen" zeggen. Die weren dat af, want zou u een foto van hen kunnen nemen, waarop zij herkenbaar zijn, dan hebt u in uw fotokastje een zieltje. Men ziet in de fotograaf dan ook een soort duivelsdienaar in particuliere dienst, waarvan men overtuigd is, dat hij stukjes ziel verzamelt op een filmrolletje.

Dit geloof bestaat in vele streken vandaag nog. Vandaar ook, dat vele primitieve mensen er iets op tegen hebben, wanneer u probeert hen te kiekeken. Soms gaat dit vooroordeel zover, dat men zelfs weigert zich uit te laten tekenen, of op andere wijze zich te laten afbeelden. U zult begrijpen, dat een dergelijk bijgeloof niet zonder enige achtergronden tot stand is gekomen. Vooruitlopende op hetgeen de eerste spreker u de volgende maal zal vertellen, kan ik dan ook reeds nu opmerken, dat in de Oudheid veelal elk beeld werd beschouwd als deel van het wezen, dat het voorstelde. De afbeelding, of tekening, is dus een binden van het wezen. Men kan dus volgens dit geloof een dier, alleen door het in een jachtscène af te beelden, reeds binden aan een jacht, die nog niet heeft plaats gevonden. Is de magische voorstelling juist getekend, dan ligt hiermede ook reeds het succes van de komende jacht voor de mensen vast.

De tekening komt echter ook wel tot stand als uiting van de behoefte de jeugd te onderrichten. Men kan tegen jonge mensen van 4 of 5 jaar moeilijk zeggen: "Kinderen, kom mee. Pa gaat een mammoet voor je vangen." De jacht is daarvoor veel te gevaarlijk. Toch moeten de kinderen weten, wat een dergelijk dier wel is, wat het kan doen, enz. Dus wordt er dan een tekening gemaakt. De oudere jager geeft aan de hand hiervan dan onderricht.

Voor trekkende stammen is het natuurlijk moeilijk, steeds weer in een grot nieuwe afbeeldingen te maken voor bezweringen en onderricht. Daarom worden vele dergelijke afbeeldingen ook op botten, op been, gegrift. In de ijstijd wordt zeer veel kunst op botten vastgelegd. Men krast, of schroeit, in het been de begeerde voorstellingen. Ook vult men vaak de gemaakte krassen op met plantaardige kleurstoffen. Maar hierbij spreekt niet de kunst het beslissende woord. In de eerste plaats gaat het hier om een essentieel deel van eigen geloof en levenswijze, is het doel het gevangen nemen van bepaalde krachten.

Alle kunst - en niet alleen de schilderkunst - is in de laatste ijstijd dan ook magisch functioneel. Zij moet zin hebben. Waarschijnlijk vindt de ijstijdmens, dat versiering zonder zin alleen maar verspilling van tijd en kracht betekent. Maar alle dingen hebben een eigen persoonlijkheid. Een kookpot, meestal van klei, heeft een eigen wezen. Daarbij is dit wezen nog zeer belangrijk: de

klei is deel van de aarde. In de pot rust dus een deel van de krachten van de aarde, de invloeden van de aardgeesten. Wanneer men dus wenst, dat de pot lang heel zal blijven en alles goed zal bewaren, moet men haar eren. Vandaar dat men kookpotten en watervaten al vroeg begint te versieren met krasmotieven en later ook met kleurranden. Bovendien: alles wat uit de aarde komt is vrouwelijk en heeft alleen daarom reeds behoefte aan sier en sieraad. Vrouwe aarde is wispelturig, maar machtig. Men vleit en dient haar altijd weer. Juist door deze opvattingen komt men er ook toe, uit klei beelden te maken van goden en wezens die men wil bezweren. Het gezag van de aarde geeft dan aan de bezwering meer inhoud. Van dergelijke beelden is echter niet veel overgebleven. Wel vindt men nog heden soms de zogenaamde mannelijke beeldjes, deze werden uit harde houtsoorten of uit steen vervaardigd. Wat van de uit hout gesneden beeldjes is overgebleven is meestal versteend, bv. door kalkafzettingen.

De symboolbeelden van de ijstijdmens zijn in vier hoofdtypen te verdelen: De priester of geestenbezweerder, de moeder - afwisselend als maagd, of als vrouw met kind - de man en de jager. De details zijn wel gevarieerd, maar de hoofdlijnen worden steeds gelijk en haast geheel rechtlijnig weergegeven. De primitieve schoonheid, die de ijstijd-mens zo schiept, heeft echter voldoende inhoud om menige expressionist, of moderne kunstenaar van heden, nog jaloers te kunnen maken. De schoonheid ligt juist in de primitieve eenvoud van de vormen.

Verder vinden wij vaak de zogenaamde ban- of gedenkbeelden, die aan de doden zijn gewijd. Wanneer iemand overgaat, kan immers zijn geest in de buurt blijven. Wanneer men eenvoudig het dorp kan verlaten is dit natuurlijk niet zo erg, want de geest kan over water de levenden niet vervolgen. Maar vaak heeft men zich net gevestigd in een bepaalde grot, of bouwde men eerst zoeven een dorp. Vaak ook kan men niet verder trekken zonder met naburige stammen een gevaarlijke strijd te voeren. Ook voedselgebrek maakt een verdergaan soms ongewenst. In dergelijke gevallen neemt men een ongeveer ovale steen, waaraan ongeveer de vorm van een schedel wordt gegeven. Men plaatst zo een beeldje dan te midden van potscherven, of bij de haardplaats van de dode. Deze zal dan menen, dat dit zijn lichaam is. Een geest, die op deze wijze in een steen is gebannen, kan niet al te veel kwaad meer doen. Door deze vorm van beeldhouwkunst worden de dreigende spoken dus onschadelijk gemaakt.

Een andere kunstuiting is de muziek. Wanneer ik deze term gebruik moet u natuurlijk wel in gedachten houden, dat het symfonisch orkest van die dagen tegenwoordig niet eens meer als ketelmuziek aanvaardbaar zou zijn. Zang bestaat uit het monotoon uitspreken van bepaalde teksten, die meestal worden geïmproviseerd aan de hand van gebeurtenissen, of overleveringen. De begeleiding bestaat uit slagwerk en fluiten uit holle beenderen vervaardigd. De fluit heeft meestal maar één toon. Meerdere van deze instrumenten samen kunnen een zeer eenvoudige melodie spelen. Het slagwerk speelt echter wel de voornaamste rol. Wij kunnen dit zien als een samenstelling van trommen - hol hout - slag of vijzelstenen en soms - alleen bij grotbewoners - stalagmieten. Deze laatste, verschillend in hoogte en dikte, geven bij beroering ook verschillende tonen af. De zin van lied en muziek is over het algemeen een verheerlijken van de mens en zijn macht. Onder meer, tracht men zo de geesten en demonen een zekere angst aan te jagen, of dierenrassen te onderwerpen aan de wil van de mens.

Hiermede heb ik dan oppervlakkig enkele kunstvormen uit de ijstijd aangeroerd. Maar één ding mogen wij niet vergeten: vóór de koude grote delen van de wereld overrompelde, waren er beschavingen, die door de veranderde omstandigheden te niet gingen. Dezen stonden hoger dan de mens van de ijstijd zelf. In de kunst is sprake van een zeker formalisme. De normen worden van vader op zoon overgeleverd. De tekeningen zelf echter verworden, zijn in latere dagen niet zo zuiver en uitgebreid meer als in de eerste jaren van de ijsperiode. In het begin maakt men bv. nog heel vaak gebruik van gevulde vlakken. Het vullen geschiedt met kleuren, verder met strepen, of punten in verschillende dichtheden. Hierdoor wordt het verschil in wezen tussen de tekeningen en de omgeving wel zeer duidelijk aangegeven. Later vinden wij meer lijntekeningen. Hierbij worden de vlakken niet gevuld. In het gunstigste geval wordt de vulling met enkele kleine schetslijnen aangeduid.

Ook bij de beeldjes valt een verschil op. In de vroege periode is de vorm van man en vrouw natuurlijker, zuiverder weergegeven, dan later. Ook het gelaat heeft meer uitdrukking. In latere perioden is echter de gelaatsuitdrukking geheel zoek, terwijl de vormen slechts even worden aangeduid. Daarentegen valt de nadruk dan wel zeer sterk op de kentekenen, die de sekse

bepalen. Hierbij speelt een magisch principe natuurlijk ook weer een rol. Maar ongeacht de redenen is er duidelijk sprake van een verval van beheersing van het gebruikte materiaal, een achteruitgang van vakmanschap. Onverschillig welke vorm van kunst wij nemen: schilderen, beeldhouwen, of iets anders, altijd weer blijkt de eerste periode belangrijk beter te zijn, dan de latere voorbeelden.

Nu heb ik nadrukkelijk gesproken over de kunst van de laatste ijstijd. Er zijn vele andere ijstijden geweest, maar daarvan weet ik niet genoeg om zonder meer ook hier iets over te vertellen.

Reactie: Er waren minstens vier ijstijden. U spreekt over de laatste, dus ongeveer 10.000 jaren geleden. Dus over het Cro-Magnon-ras.

Antwoord: Inderdaad. Maar neem maar 1500 tot 1700 jaren aan als tijdsbepaling. Van hetgeen ik u hierover vertelde, zijn nog voorbeelden over. De tekeningen van die tijd bv. zijn vrij algemeen bekend. Hierdoor kunt u dus mijn uitspraken controleren. Ook beeldjes en werktuigen uit die tijd zijn gevonden. Wat de muziek betreft, moet u dan maar accepteren zonder bewijzen. Maar een ding had ik vergeten: de ijstijd treft vooral de gematigde zones, die normaal de grootste ontwikkeling tonen. Veelal zijn het dus de grootste beschavingen van de periode, die het meest te lijden hebben. Wanneer echter meerdere ijstijden met een tussenpose van niet meer dan 5.000 jaren op elkaar volgen, vloeien de restanten van de noordelijke beschavingen samen in de tropische, of subtropische zone. Hier groeit dan een nieuwe basis-beschaving, omdat juist hier voor de mensen een redelijk bestaan mogelijk wordt.

Reactie: In de Sahara heeft men ook dergelijke tekeningen gevonden...

Antwoord: Dit zijn overblijfsels van oude stamgebruiken. De gewoonte werd door de trekkende volkeren in de ijstijd mee genomen. Sommige stammen maken nog in deze dagen dergelijke primitieve tekeningen. De tekeningen worden gemaakt met plantaardige kleurstoffen en vet, of roet, op beschermde rotsvlakken. Zonder meer worden zij aangebracht onder de open hemel, maar op voor weer en wind beschermde plaatsen. De voorkeur geeft men daarbij aan zandsteen. Soms wordt het vlak van de tekening dan nog door meskerven begrensd. Het geheel maakt deel uit van een nu nog gebruikt bezweringsritueel. Daardoor wordt het wel moeilijk om te bepalen, wat werkelijk uit de ijstijd stamt in de Sahara en wat veel en veel jonger is. Het is mij bekend, dat verschillende werken over de genoemde tekeningen zijn verschenen. Juist toen de geleerden hun werken hadden gepubliceerd, stelde een journalist vast, dat een bepaalde stam soortgelijke tekeningen nu nog als deel van een ritueel aanbracht. Puttende uit onze eigen kennis kan ik hieraan toe voegen, dat de tekeningen in de Sahara niet ouder zijn dan 800 jaar. Zij horen dus zeker niet onder de kunst van de ijstijd te worden gerangschikt. Klaarblijkelijk komt het gebruik in deze omgeving juist op het ogenblik, dat de binnenzee gaat verdampen sterk naar voren; wisseling van klimaat was er dus wel bij betrokken. Het is naar mijn mening aannemelijk, dat deze magische gebruiken al veel eerder naar Noord-Afrika waren overgebracht, doch dat de noodzaak tot trekken eerst de stammen er toe bracht, deze vorm van magie in praktijk te gaan brengen.

Vraag: Is het mogelijk met de afbeelding van een mens een magische procedure te volbrengen?

Antwoord: Een psychometrist kan gegevens omtrent een persoon verwerven aan de hand van een foto, die zonder het weten van de afgebeelde persoon is genomen door iemand, die hem of haar geheel niet kende. Wanneer onder deze omstandigheden juiste gegevens kunnen worden verkregen, moet er wel een bepaalde relatie bestaan tussen afbeelding en persoon. Al is er dan geen stukje van de geest in de foto gevangen, de mogelijkheid om de afbeelding magisch te hanteren is hiermede wel zeker. Hoe groter de gelijkenis van de foto, hoe kleiner de persoonlijke contacten hoeven te zijn om een goede magische relatie te doen ontstaan.

Vraag: Waar worden ijstijds tekeningen gevonden?

Antwoord: O.a. in de Franse grottenwereld, Jura en Pyreneeën. In Noord-Afrika. In Spanje. In Dalmatië en de Karpaten. Verder worden dergelijke tekeningen aangetroffen in het hoogland van Indië, in de Sahara, In de Oranje Vrijstaat en Transvaal. Ongeveer gelijkwaardige tekeningen worden nog gevonden in Nebraska en Arizona, dus in Amerika. Het gebruik schijnt dus, zij het met enige verschillen in tijd, over geheel de wereld voor te zijn gekomen. Enkele grotten zijn echter zeer bekend geworden, omdat daar in goede staat meerdere tekeningen

werden aangetroffen. Zo is er in Frankrijk een grot, waarin men op een kleine afstand van elkaar meer dan 40 dergelijke tekeningen aantreft. Ook in Spanje komen tekeningen in goede staat voor. Enkelen hebben een hoogte van meer dan 1,50 meter, terwijl de lengte soms tot 3,50 en 4 meter gaat.

Goedenavond, vrienden.

DE SCHEIDING TUSSEN STOF EN GEEST

Goedenavond, vrienden.

Wij zullen een klein deel van de avond aan de esoterie wijden, dat altijd weer het zoeken naar innerlijke krachten en naar innerlijke betekenis is.

Nu heb ik een probleem voor u: "DE SCHEIDING TUSSEN STOF EN GEEST".

Wanneer je leeft, dan leef je stoffelijk, maar je weet ook, dat je woorden soms vaak anders zijn dan je daden. Je weet ook, hoe je heel vaak dromen hebt, die nooit werkelijkheid zullen worden. Wij kunnen ons daar gemakkelijk van af maken door te zeggen: het is alleen maar begoocheling. Toch is dat niet altijd waar. Ik denk hier bv. aan een verhaaltje dat over een kleine jongen gaat. Een vissersjongetje.

DE VISSERSJONGEN

Het kind werd geboren in een hut, ergens bij een grote rivier. Elke dag, vroeg, vóór de zon op was, ging vader op visvangst en het kind bleef bij de moeder bij de hut.

Het kind mocht 's avonds mee om te zien, hoe de buit binnen kwam. Soms, wanneer het een goede dag was, in de middaguren. Zo leefde het kind als een visser en toch droomde het van een andere wereld. Het droomde van paleizen, waar moeder wel eens over vertelde, van grote steden met kerken, wier torens de wolken doorboren. Het droomde van grote rijkdommen. En telkenmale, wanneer het kind erover sprak, dan zeiden de ouders: "Domme jongen, weet je dan niet, dat je een eenvoudig visserskind bent? Voor jou zullen er nooit paleizen zijn". "Ach" zei het kind "als er dan gegeten wordt op gouden borden, komen grote taarten binnen en dan mag je eten, zoveel als je wilt". Het kind wist niet eens, hoe een taart smaakte.

Het kind werd een jonge man en hij werd, zoals het in die dagen ging, soldaat. Hij droomde ervan, dat hij generaal was en alle legers van de wereld kon bevelen om vrede te handhaven. Iedereen lachte om hem en zei: "Sufferd, zo zul je nooit onderofficier worden". Maar de jonge mens droomde verder. Toen huwde hij een meisje, dat net zo eenvoudig was als hij, geboren uit een vissersmilieu. Maar hij zag in haar een prinses met gouden haren. Ja, soms zelfs, een engel, die neergedaald was op de aarde om hem te verheffen tot zijn werkelijke waardigheid.

Zij werden oud. De kinderen hoorden de verhalen van vader en moeder, van opa, die zo gezellig in de hut kon zitten, terwijl hij vis schoonmaakte en vertelde van wonderlijke paleizen en van vreemde landen. Maar alle wijze mensen schudden hun hoofden en zeiden: "Arme dwaas. Zal hij generaal worden? Zal hij koning worden? Hij is een visser en hij is eigenlijk niet eens goed bij het hoofd".

Maar, toen op een nacht, toen kwam de doodsengel. Zoals het gaat: dan klagen de vrouwen, dat er een mens is heengegaan. In de nacht houdt men een wake bij kaarslicht. Zij wisten helemaal niet, dat een weer jong geworden visserskind naar boven snelde, naar een grote stad, met kerktorens, die boorden tot door de wolken; dat er een paleis was, waar het binnentrad als een vorst, waar het regeerde. Toen men hem naar het graf toedroeg, wisten zij niet, dat een jonge visser droomde van legers, die gehoorzaamden aan zijn stem. En het was zo. Hij beval als vorst welvaart, als krijger vrede. Ja, zijn bevelen deden langzaam maar zeker een wereld ontstaan van een grootse harmonie. Toen de priester aan het graf zijn gebedenboek dichtsloeg en kort sprak: "Hij was een arme dwaas. Maar hij heeft goed geleefd en de Heer zal hem goed ontvangen", toen weenden de vrouwen, maar niemand zag de lichtende wereld, die plotseling opging in de grote Schepping. Niemand zag de lichtende geest, die een ogenblik glimlachend neerzag op mensen, die niet durfden te dromen; die niet durven te weten van een andere

wereld. Want de dromen liggen in het hart van de mens. De verbeeldingen, die hij zich bouwt, zij zijn soms schoon en wonderlijk, soms van een afgrijselijke afzichtelijkheid; maar altijd weer openbaart hij iets van zijn wezen en van zijn leven. Wanneer hij eenmaal overgaat, dan zullen die dromen zo goed deel zijn van zijn bestaan als alles, wat hij thans werkelijk heeft genoemd. Wanneer de droom goed was, wanneer het streven uit die droom geboren goed was, wat kan dan nog de grote opgang naar de volmaaktheid en naar het allerhoogste in de geest tegenhouden?

Wanneer u leeft in de stof, dan is uw stoffelijke wereld rond u. U meent te moeten bepalen, hoe het is. Wanneer u leeft in de geest, dan meent u misschien te moeten dwalen en te moeten dolen, of te moeten streven naar een of ander stoffelijk doel. Weet u wel, hoe het werkelijk is? De stof en geest, twee gescheiden werelden, vloeien ineen. Dan wordt het denken van de mens tot één stem Gods. Dan wordt het wezen van de geest tot de kracht, waaruit werelden ontstaan. Dan wordt het leven zelf een vrede en een vreugde, die de volmaaktheid openbaart. Daarom moet de esotericus durven dromen, durven bouwen ook aan hetgeen ligt achter de werkelijkheid, achter de werkelijkheid van vandaag. Want er ligt een wereld vol glans, vol licht en schoonheid voor hen, die de moed hebben om door te dringen in de kern van hun eigen wezen; die de moed hebben hun dromen te zien als een heilig doel, waarnaar zij streven, ook wanneer hun middelen onvoldoende zijn. Het eenvoudige visserskind streefde naar geluk voor zijn medemensen, droomde vorst te zijn en de soldaat streefde naar vrede, op het ogenblik, dat hij droomde vrede te geven als bevelhebber. Neen, wij mogen de scheiding tussen stof en geest niet zo intens zien. Die twee werelden vlieden geheel ineen. In die werelden leven wijzelf. Wij zijn misschien als

HET MANNETJE MET DE WONDERHOED

Misschien hebt u er wel eens van gehoord. Het is een heel eigenaardig, spichtig mannetje. Wanneer hij over de wegen loopt, wanneer het zonnig is en hij heeft de hoed op het hoofd, dan is het net, als je kijkt, of in die hoed de hele wereld zich spiegelt. Wanneer het regent, dan zakken de randen totdat zij als een tentje om hem heengaan en zijn kleine beentjes spoedden zich dan haastig voort door de kletterende regen, onberoerd, door wat de wereld doet. Weet u, het mannetje met de wonderhoed draagt de wereld in zich. Waar het komt, daar schept het.

Wanneer er een kind komt en het vraagt aan het mannetje om geluk, o, dan krijgt het een geluk, zó groot, als het niet durfde te verwachten. Wanneer er een meisje komt en zegt: "Ach, mannetje, kun je mij een pop geven?", dan is het, alsof het hoedje een ogenblik puilt en bolt en ineens, dan is die pop er. Mooi en groot, stralend. Maar als een kwajongen achter het mannetje aanjaagt, jout en roept. "Hé, spillebeen!" dan heeft het zelf spillebenen. Wat erger is: wanneer een mens soms boos wordt, om dat eigenaardige mannetje, dat zo maar over de wegen loopt en zich aan niemand stoort en dan zegt: "Vervloekte vent" dan wordt het ineens duister rond hem, heel erg duister, dan is hij heel erg alleen. Weet u, hoe dat komt? In de hoed van het mannetje zit de wereld, het is de wereld van de anderen. Hij weerkaatst alles; de wensen van mensen, goed en kwaad.

Zo gaat het de geest, zo gaat het zelfs de stofmens die zelf in de wereld komt. Want rond hem is altijd zo'n onzichtbaar mannetje. Dat mannetje heet "de wereld". Je vraagt je niet af; welke wereld? Het is "de" wereld, waarin je bestaat. Wanneer je tegen dat mannetje zegt: "Geef mij geluk" en je wilt gelukkig zijn, dan is de wereld mooi. Dan beantwoordt de hele wereld ineens aan alles, wat je durft te verlangen. Wanneer je zegt: "die wereld is mij niet genoeg, zij deugt niet", dan deugt zij werkelijk niet. Dan achtervolgt zij u met allerhande kwellingen en ongelukken. Zo is het geestelijk ook. Als je tegen die wereld, waarin je leeft, zegt: "Dit kan ik niet accepteren, dit wil ik niet aanvaarden", dan blijft er alleen maar een leegte rond je, ijl en hol als een grote grot, waarin je nooit een uitweg vindt; duisternis, die haast verstikt. Maar als je zegt: "Wereld van de geest, ik wil je aanvaarden. Wereld van de geest, wat kun je mooi zijn, wat kun je zonnig en gelukkig zijn", dan is zij gelukkig en zonnig. Wij zijn een deel van de oneindigheid. Wij zijn een deel van de eeuwigheid. Daarom is het bij ons net zo, als bij het mannetje met de wonderhoed: een wens wordt vervuld, maar niemand vraagt, of die wens goed of kwaad is; zij wordt vervuld.

Wat is dat voor bijgeloof, zult u zeggen. Wij hebben al zo vaak iets gewenst, zo vaak iets verlangd, maar het is nooit uitgekomen. Ik kan u begrijpen, maar laat ons eens eerlijk zijn: hebt u wel eens werkelijk intens gewild, intens verlangd? Kijk, dat is nu het grote geheim. In u liggen alle mogelijkheden verborgen. Alles, wat u bent en doet, is de openbaring van uw bestaan. Het is aan uzelf gegeven om te werken. Wanneer u vraagt, geeft de wereld antwoord; alle werelden. Wanneer je zegt: "Ik wil uitgaan in de geest en zoeken naar een nieuw bestel en een nieuw bestaan", dan zul je het vinden. Wanneer je zegt: "Ik wil binnengaan in een hemelrijk" en je wilt het intens en je worstelt a.h.w. om binnen te gaan, dan kun je er binnen gaan. Zo regeren wij een groot gedeelte van onze eigen wereld. Onverschillig, wat en wie wij zijn, maar het gaat nog verder.

Er was een vogel die men noemde:

DE VOGEL VAN VUUR

Die vogel woonde ergens op een glazen berg, die in de hemel zweefde. Daar hadden vreemde geesten een kasteel gebouwd met zeven maal zeven muren. Daar binnen waren 77 torens. Op de hoogste daarvan was een kleine kamer gebouwd. In die kamer woonde de vogel van vuur. Wie de vogel van vuur bezat, kon alle dingen doen. Hij kon de doden levend maken. Hij kon de hele wereld doen versmelten tot één edelsteen, die je zo maar in je zak kon steken. Er zijn altijd mensen geweest, die die vuurvogel wilden vinden Maar het was zo moeilijk. Eerst moest je stijgen door de lucht, een ver eind weg, wel honderden meters. Dan was er die glazen berg, glad, haast niet op te komen. Dan waren daar al die muren, waar je over heen klimmen moest, al die poorten misschien, die je open moest rammeien. Daar waren betoveringen en eindelijk de torens, waarbij je dan toch maar de goede moest kiezen.

Iedereen zei, dat je nooit de vogel van vuur kon vinden..... tot op een dag een man kwam, die met zijn kinderen speelde en vliegerde. Zij hadden een grote vlieger gemaakt. De man zei: "Dan zal ik vliegen met de vlieger naar het kasteel op de glazen berg, waar de vogel van vuur woont", maar hij was te zwaar. Hij zei toen tegen zijn vrouw, dat zij moest gaan. Ook zij was te zwaar. Hij zei het tegen zijn kinderen. De één durfde het niet, de ander was al te zwaar geworden. Er was een klein meisje bij. Dat vroeg: "Pappie, mag ik het eens proberen?" Zo gingen zij dan met de vlieger tot vlak beneden de glazen berg. Daar lieten zij de vlieger op en wachtten, totdat de wind hem omhoog had geblazen. En aan de vlieger gebonden zat een heel klein meisje. Zij was helemaal niet bang. Zij lachte tegen de wind, zij wuifde tegen de gedrochtelijke torens. Zij lachte om de steile wanden, waarmede het kasteel zichzelf verdedigde. Toen ze het vogeltje van vuur zag, maakte zij het kooitje open, en zei: "Vogeltje, je wilt toch zo graag vliegen? Vlieg dan!" Toen de ouders daar beneden dat zagen, weenden zij, omdat de vogel van vuur was ontsnapt. De kinderen sloegen hun zusje, omdat zij zo dom was geweest. Het kleine meisje zei: "Als je zo gevangen hebt gezeten, dan moet het toch wel erg zijn als iemand je wéér gevangen houdt". Daarom had zij het vrij gelaten.

Het wonderlijke was dit: tot op die dag was de wereld steeds vol geweest van schaduwen, altijd maar weer. Maar nu het vogeltje van vuur eindelijk vrij was: weg was de kou, weg was de schaduw, weg waren de zware wolken. Er klonk alleen nog maar het zingen van vele vogels. Misschien hebt u de vuurvogel wel eens zien vliegen. Meestal is het des 's avonds, tegen dat de zon ondergaat. Dan zie je hem als een grote schim langs de hemel gaan, met een staart van grijzend blauw, met groene veren. Je ziet het rode, lichtende hart en de kop, die zich uitstrekt in een hemelsblauw. Een ogenblik maar, dan is hij verdwenen. Als u hem ziet gaan, weet u, dat hij de zon brengt: morgen en altijd weer.

Zoals die glazen berg is het wezen van de mens. Je staat op de aarde, zo zeg je, en vol van redelijkheid. Ver boven je ligt de glazen berg van geloof. Je meent, wanneer je die maar eenmaal hebt bestegen, dan zul je er zijn. Zo is het niet, want bij het geloof staat eerst de muur, die je door moet breken van gezag, want je moet zelf verder gaan. Wanneer je de eerste muur doorbroken hebt, dan komt de tweede: de muur van begeerte, dan de derde, de vierde, enz., telkens weer begrippen, die je hele wezen door hebben geleefd. De gedachte van een bepaald leven, van een bepaald bestaan. Elke voorop gezette mening moet eerst sneuvelen.

Eindelijk sta je voor 7 torens. Maar in één toren zetelt de ziel, zetelt de werkelijke kern van het leven. Soms meen je, dat je die kunt vinden door de toren te bestijgen, waarin je zelf op wordt geheven tot God. Maar daar, waar de ziel woont, zijn geen torens met liften. Integendeel. Anderen menen, dat je het toch kunt vinden met wetenschap, of misschien met vele levens, en zij bestegen allen een verkeerde toren. Maar degene, die het werkelijk weet, die laat de wereld los; die denkt niet meer aan een glazen berg van belangrijkheid. Dan gebeurt het vreemde. Dan is het, alsof de lucht zelf hem beetgrijpt met 10.000 kleine handen en omhoog tilt, tot bij de kleine vogel. Dan valt het grote besluit: "Zul je hem vrijlaten, of niet? Zul je je ziel vrij laten gaan in Gods wereld, in Gods werkelijkheid? Of zul je trachten hem te ketenen en trachten hem te binden, opdat hij gevormd blijft in jouw eigen persoonlijkheid, in jouw wezen?" Wanneer je de vuurvogel mee naar beneden neemt, dan worden zijn veren grauw en dan geeft hij geen licht en geen warmte. Dan wordt zijn stem rauw als die van een pauw en zingt niet meer schoner dan de nachtegaal. Wie de ziel ketenen wil, zal nooit bereiken. Vrijheid en vrije aanvaarding is de kern van de werkelijkheid.

Wanneer wij staan en wij zien onze wereld en wij kijken naar stof en naar geest, dan vergeten wij meestal juist dat ene ding, dat de ziel niet alleen bevrijd moet worden, maar ook dat wij haar vrij moeten laten. Je kunt immers je leven zelf niet boetseren met je eigen denkbeelden. Als je dat doet, ben je ongelukkig. Je kunt toch je bestaan eenvoudig niet dwingen? Je kunt niet zeggen, zó moet het zijn en anders niet. God heeft je de hele Schepping gegeven. In die Schepping hoort je ziel thuis. Laat je ziel dan vrij in die Schepping gaan.

Denk niet, dat het zo gemakkelijk is om er te komen. Ja, een onschuldig kind kan door de droom, door de verheerlijking van geloof en aanvaarding verheven worden boven alles, wat de grote mensen daarin nooit kunnen vinden. Dat kan de vuurvogel vrij laten. Maar een mens die het wil doen, zal lang moeten worstelen. In elk leven bestaat er eigenlijk zo'n berg, een vesting en zo'n vuurvogel. Ieder wezen heeft een ziel. Elk wezen heeft een kern van kracht, nu nog geketend, dat vrij geworden, de eeuwigheid is, het Licht van het bestaan, de adem zelf van het Zijn. Dat ineem vloeit met de zon, zoals de gekleurde wolken met de zon meetrekken rond de wereld.

In onze esoterie leggen wij soms zo erg veel gewicht op de vormen, maar de vormen zijn niet belangrijk, belangrijk is de vrijheid; de vrijheid van de ziel, die boven alle dingen uit gaat. Zeg niet: "Je moet de zaak beperken. Je moet je aan stoffelijke verplichtingen houden. Je moet alle stof verwerpen". Het kind, dat de vuurvogel had vrij gelaten, kwam beneden en het speelde en weende, omdat het geslagen was, maar zijn wereld was een gouden wereld. Zo gaat het ons, wanneer onze ziel opstijgt en iets proeft van de hoogste werkelijkheid, dan is zij vrij. Dan zullen wij voortleven, misschien nog onbewust van de rede. Dan wordt onze wereld ook weer gul, dan is er geluk, dan is er hoop en verwachting en wij begrijpen niet waarom.

Esoterie is niet alleen een kwestie van daden, zeker niet een kwestie van regels. Het is een beleving, waarin wij altijd moeten onthouden, wat de oude wijsgeer zei, toen men hem vroeg: "Heer, wat is leven?" "Leven is ademen met de wind, lichten met de zon, dromen met de maan. Leven is vrucht dragen als de aarde. Leven is stormachtig ervaren als de zee. Leven is het heelal, samen gebracht in het bewustzijn van één mens".

Dat is voor ons de werkelijkheid. Een esoterische werkelijkheid, want eerst wanneer wij zo kunnen leven, wanneer alles van de wereld aanvaardbaar is, wanneer niets ons vreemd is en toch zijn wij vrijelijk en geestelijk strevend, dan zullen wij de weg vinden. Dan kan onze ziel eindelijk zich bevrijden van het keurslijf van vastgelegde gedachten, voorop gestelde ideeën, van oordeel en verwerping. In die grote vrijheid zullen wij dan vinden de zon, die onze wereld tot een paradijs maakt, dan zullen wij vinden het Licht, dat het ons mogelijk maakt zelf onze wereld te verlaten en één te zijn met alle levende kracht, die in allen bestaat.

Goedenavond.